

Odbor vodního hospodářství ČAZV
Odbor pedologie ČAZV
Český výbor ICID
Česká pedologická společnost
Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i.

Informační listy

36

Prosinec 2011, (ročník XVII)
Vydavatel VÚMOP, v.v.i.
Praha 5-Zbraslav

Obsah

Úvod	3
Vývoj legislativy ochrany zemědělského půdního fondu, týkající se kontaminace půd (<i>doc. Ing. Radim Vácha, Ph.D.</i>)	4
Celostátní síť pro venkov a činnost Tematické pracovní skupiny „Ochrana půdního fondu a vodních zdrojů a ochrana proti povodním“ ve Středočeském kraji (<i>Ing. Jiří Hladík, Ph.D.</i>)	7
14. Pedologické dny (<i>Ing. Tomáš Khel, Ing. Lucie Havelková</i>)	10
Zdařilý seminář o půdě (<i>doc. Ing. Eduard Pokorný, Ph.D.</i>)	11
Konference SUTMA 6, Marrakech, Maroko (<i>doc. Ing. Radim Vácha, Ph.D.</i>)	12
Rozvojový projekt Mendelu v Zambii letným pedologickým pohledem (<i>Dr. Ing. Vítězslav Hybler</i>)	14
Z jednání Předsednictva ČAZV (<i>doc. Ing. Radim Vácha, Ph.D.</i>)	16
IV. ročník konference o projektu „Revitalizace Orlické nádrže“ (<i>Mgr. Ivana Očásková a kol.</i>)	30
Pedologické aktuality (<i>prof. Ing. Alois Prax, CSc.</i>)	37

Úvod

Pravdivost rčení „Změna je život“ plně vystihuje situaci, která nastala při přípravě tohoto čísla Informačních listů v závěru roku 2011. Dozrál čas, aby léty zaběhaný způsob přípravy, tisku a distribuce Informačních listů byl radikálně zmodernizován a obměněn. Na zasedání redakční rady IL dne 15.11.2011 v zasedací místnosti u pana ředitele VÚMOP požádali tři dlouhodobí členové o uvolnění z členství v redakční radě. Byli to pan Ing. Jiří Váša, DrSc., Ing. Karel B. Březina a prof. Ing. Alois Prax, CSc. Stávající Redakční rada se zavázala připravit obsah tohoto prosincového čísla roku 2011, tedy IL 36. Toto číslo však již nevyjde v dřívější podobě, tedy tiskem s tradiční modrou obálkou, ale jejich novou podobu (www stránky) jim dá již nové vedení Redakční rady pod předsedou panem doc. Ing. Radimem Váchou, Ph.D. Věřím, že se tato změna setká s pochopením obce pedologů i vodohospodářů, kteří se o přicházející změně dovědí při otevření stránek www.pedologie.cz, které připravuje a aktualizuje pan prof. Dr. Ing. Luboš Borůvka na ČZU v Praze. Věřím, že členové České pedologické společnosti, Odboru pedologie i Odboru vodního hospodářství a také členové Českého výboru ICID neztratí zájem o to, co se v jejich zájmových společnostech děje a budou se o aktuální zprávy uváděné v inovovaných Informačních listech zajímat a případně též přispívat i nadále. Takové bylo a je přání všech, tedy členů staré i nové redakční rady, která si váží trvalé podpory vedení VÚMOP v čele s panem ředitelem Ing. J. Hladíkem, Ph.D.

Nové číslo IL 36 přináší informace z konferencí i zajímavých akcí konaných u nás i v zahraničí (Marrakech, Zambie). Letošní Pedologické dny v Chodové Plané byly věnovány hydromorfním půdám. Znovu připomněly fakt, že zabudované drenáže mají svou životnost a po jejím překročení se může na polích opět objevit zamokření, čehož jsme nyní na mnoha místech svědky. Půda a voda jsou dvě složky přírodního prostředí, které je nutné neustále sledovat a důsledně chránit. Věřím, že toho jsou si vědomi také nastupující mladí půdoznalci i vodohospodáři, což někteří dokazují svými doktorskými disertacemi, o nichž se pravidelně dovídáte v Pedologických aktualitách.

Dovolte mně popřát nově sestavené Redakční radě IL hodně úspěchů v její činnosti a všem pedoložkám a pedologům i pracovníkům zaměřeným na vodní hospodářství popřát spokojené prožití vánočních svátků a mnoho štěstí a radosti v novém roce 2012.

Dovolte mně závěrem, abych jako odstupující předseda Redakční rady poděkoval srdečně všem členům stávající Redakční rady za velmi dobrou spolupráci, aktivitu a podporu i ochotu pracovat pro dobro našich společností. Zvláštní uznání a vysoké ocenění si zaslouží za obrovský kus práce pan Ing. Jiří Váša, DrSc. a jeho paní Iva Vášová, na nichž řadu let ležela největší tíha při přípravě každého čísla IL do tisku. Byla to úmorná práce a úsilí o splnění termínů, aby se každé číslo IL dostalo včas ke svým čtenářům. Navíc pan Ing. J. Váša, DrSc. ochotně nabízí své zkušenosti a znalosti a rád bude i nadále spolupracovat. Jeho aktivita a zájem o obory, kterým věnoval celý svůj profesní život, je obdivuhodný a je zářným příkladem pro mladé. Dokládá to i jeho "Výroční úvaha" publikovaná v minulém čísle IL 35, kde připomenul historii vzniku Informačních listů a upozornil na bolavá místa, kterým je nutné věnovat i nadále zvýšené úsilí. Postavil tak vysoko laťku všem svým následovníkům. Je mou milou povinností popřát oběma manželům Vášovým hodně zdraví, spokojenosti a životní pohody do dalších let.

Alois Prax

Vývoj legislativy ochrany zemědělského půdního fondu, týkající se kontaminace půd (vyhláška MZe ČR 13/1994 Sb.)

Česká republika se řadí k zemím, které uplatňují vlastní právní předpis, upravující otázku přípustné kontaminace zemědělsky využívané půdy potenciálně rizikovými prvky (RP) a perzistentními organickými polutanty (POP). Účelem této normy je zejména ochrana potravního řetězce před vstupem rizikových látek do potravního řetězce. Jaký je však skutečný dopad vyhlášky v praxi?

Je třeba vycházet z faktu, že úroveň poznání se od doby vzniku vyhlášky výrazně posunula. Vyhláška byla navržena jako jednostupňový systém limitních hodnot, které jsou charakterizovány jako maximálně přípustné obsahy kontaminantů v zemědělských půdách. Z hlediska praktického dopadu vyhlášky není však výklad tohoto termínu jednoznačný. Není znám případ, kdy by státní orgány zakázaly provozování zemědělství na lokalitách, s prokázaným zvýšeným obsahem rizikových látek (např. Příbramsko). Naopak, byly zaznamenány případy, kdy došlo k pokusům o zneužití takto koncipované vyhlášky, uplatňovány byly nároky na snížení plateb

za odvodu půdy ze ZPF z důvodů její „kontaminace“. K tomuto účelu byly „zneužívány“ zejména chybně nastavené limity obsahů POP (především jednotlivých sloučenin ze skupiny polycyklických aromatických uhlovodíků). Maximálně přípustné obsahy POP byly převzaty v době vzniku vyhlášky z Nizozemí a v případě některých sloučenin jsou nižší, než skutečné požadované hodnoty v půdách ČR (to přímo souvisí s nízkým obsahem organické hmoty v písčítých půdách Nizozemí). V době vzniku vyhlášky však nebyly aktuální hodnoty pro ČR známy, publikovány byly až v roce 1996 (Němeček, Podlešáková, Pastuzsková 1996).

Ani z odborného hlediska nelze existenci termínu maximálně přípustných hodnot obhájit. Kontaminace půdy je proces pozvolný a vymezit striktní hranici určitou jedinou hodnotou, kterou již nelze překročit, je prakticky nemožné. Současné pojetí limitních hodnot počítá s několikastupňovým systémem hodnot, který byl použit i při tvorbě návrhu novelizace legislativy. Tento přístup u nás prosadili zejména Ing. Eliška Podlešáková, CSc. a prof. RNDr. Jan Němeček, DrSc. v rámci projektů řešených ve VÚMOP. V průběhu tvorby návrhů pro modernizaci legislativy bylo rozhodnuto o využití následujících stupňů limitních hodnot:

Preventivní limit, odvozený od tzv. požadovaných obsahů rizikových prvků (daných jejich obsahy v půdotvorných substrátech a průměrnou rozptýlenou antropogenní zátěží, Podlešáková, Němeček, Hálková 1996) a perzistentních organických polutantů (daných dominantně průměrnou rozptýlenou antropogenní zátěží). Byl navržen pro RP a POP. Jeho překročení signalizuje zvýšenou zátěž půdy a jeho překročení omezuje další vstupy rizikových látek prostřednictvím aplikace kalů ČOV (vyhl. 504/2004 Sb.) a vytěžených sedimentů (vyhl. 257/2009 Sb.).

Indikační limit, vztažený k riziku ohrožení kvantity (tvorba výnosů, týká se zejména fytotoxicky působících RP) a kvality rostlinné produkce (obsah RP v rostlinné produkci, vztažených ke krmivářským a potravinářským normám). Byl navržen pouze pro RP a odvozen ze studia mobility a transferu RP z půdy do rostlin (Němeček, Podlešáková, Vácha 2001; Podlešáková, Němeček, Vácha 2002).

Asanační limit, vymezující hladinu kontaminace, při které je již nutné přikročit k remediačním opatřením, a to vzhledem k riziku přímého ohrožení zdraví osob pohybujících se na zatížené půdě (inhalační, orální a dermální příjem polutantů). Konkrétní hodnoty nebyly zatím stanoveny, musí být koncipovány v úzké spolupráci s odborníky z oblasti humánní toxikologie.

První materiál, shrnující všechny dosavadní poznatky, které vyústily v návrh preventivních a indikačních hodnot, byl MŽP ČR předložen již v roce 2002 (Sáňka, Němeček, Podlešáková, Vácha, Beneš 2002) a byl oponován (prof. L. Kolář a prof. P. Tlustoš). Jak se však ukázalo, prosazení tohoto materiálu do legislativy je záležitostí dlouhodobou a „politicky“ obtížně schůdnou. Na základě připomínek a požadavků MŽP ČR byl tento materiál dále zpřesňován a modifikován pro potřeby legislativy, navrženy byly pracovní indikační hodnoty pro POP (Sáňka a Vácha 2006). V roce 2009 byla zpracována poslední verze návrhu novelizace vyhlášky č. 13/1994 Sb., která shrnula možnosti využití preventivních a indikačních limitů pro RP a POP (Vácha a Sáňka, 2009). Indikační limit byl, kromě již dříve navržených limitů pro RP vztažených k rostlinné produkci, definován i pro POP a vybrané RP (As, Cd, Pb, Hg) vzhledem k riziku přímého ohrožení lidského zdraví. Bohužel, prosazení tohoto návrhu hierarchického systému limitů je podmíněno změnou zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, který v původní verzi obsahuje zmocnění pro existenci pouze jednoho stupně limitních hodnot (definovaných v zákoně právě jako maximálně přípustné hodnoty). Pokus o prosazení novelizace tohoto zákona v Parlamentu ČR, realizovaný za období vlády Jana Fischera, nebyl úspěšný (sporným bodem bylo zejména navýšení poplatků za vyjmutí půdy ze ZPF). Bylo zřejmé, že v roce 2010, kdy byla předložena novelizace vyhlášky č. 13/1994 Sb., je nereálné očekávat novelizaci zákona č. 334/1992 Sb. a prosazení vyhlášky s víceúrovňovým systémem limitních hodnot. Proto bylo uvažováno o nahrazení dosavadních limitních hodnot vyhlášky 13/1994 Sb. alespoň reálnými hodnotami pro skupinu POP. Přes snahu všech zainteresovaných osob z oblasti výzkumu i státní správy nelze v současné době odhadnout, zda bude provedena tato částečná legislativní úprava nebo bude proveden pokus o prosazení hierarchických limitních hodnot, v případě přijetí novelizace zákona č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu a nebo veškerý pracně a draze zkompletovaný materiál skončí pouze v rovině akademických diskusí.

Radim Vácha

Použitá literatura

Němeček J., Podlešáková E., Pastuzsková M. (1996): Návrh limitů kontaminace půd perzistentními organickými xenobiotickými látkami pro ČR. Rostlinná výroba, 42 (2): 49-53.

Němeček J., Podlešáková E., Vácha R. (2001): Prediction of the transfer of trace elements from soils into plants, Rostlinná výroba, 47 (10): 425-432.

Podlešáková E., Němeček J., Hálová G. (1996): Návrh limitů kontaminace půd potenciálně rizikovými stopovými prvky pro ČR. Rostlinná výroba, 42 (3): 119-125.

Podlešáková E., Němeček J., Vácha R. (2002): Critical values of trace elements in soils from the viewpoint of the transfer pathway soil - plant. Rostlinná Výroba, 48 (5): 193-202.

Sáňka M., Němeček J., Podlešáková E., Vácha R., Beneš S. (2002): Vypracování kritických hodnot obsahů rizikových prvků a organických cizorodých látek v půdě a jejich příjem rostlinami z hlediska ochrany kvality a kvantity zemědělské produkce. Zpráva pro MŽP ČR, říjen 2002, 60 s.

Sáňka M., Vácha R. (2006): Hodnocení limitů rizikových látek pro půdy v normativních předpisech ČR a vybraných evropských zemí. Vstupní studie pro účely aktualizace legislativy v ochraně půdy se zvláštním zřetelem na organické rizikové látky. MŽP ČR, 2006, 51 s.

Vácha R., Sáňka M. (2009): Podklady pro kvalitativní ochranu půdy a vypracování návrhu vyhlášky o stanovení preventivních a indikačních hodnot rizikových látek v půdě. Studie pro MŽP ČR, 2009, 38 stran a příloha (technický podklad vyhlášky).

Celostátní síť pro venkov a činnost Tematické pracovní skupiny „Ochrana půdního fondu a vodních zdrojů a ochrana proti povodním“ ve Středočeském kraji

Celostátní síť pro venkov byla zřízena v roce 2008. Její hlavní myšlenkou je sdílení zkušeností a poznatků a jejich předávání směrem k aktérům podílejících se na rozvoji venkova a zemědělství. Velmi důležitý je přístup zdola nahoru, který umožní získávání zpětné vazby.

Jednou z forem činnosti Sítě je využití Tematických pracovních skupin (TPS). Tematické pracovní skupiny jsou zřízeny za účelem zkoumání a podávání návrhů na řešení problematiky ve své vymezené oblasti. Působí zde např. tematická skupina LEADER, skupiny zaměřené na ochranu půdního fondu a vodních zdrojů a rovněž skupina zaměřená na vliv činnosti člověka na krajinu českého venkova.

Ve Středočeském kraji byla ustavena TPS „Ochrana půdního fondu, vodních zdrojů a ochrana proti povodním“ s hlavním zaměřením na skutečnost, že denně ubývá v ČR 15 ha zemědělské půdy a dále, že územím Středočeského kraje protékají dvě největší řeky (Vltava a Labe) a narůstají problémy se znečišťováním vodních zdrojů. V náplni práce skupiny je zejména zkoumání a podávání návrhů na řešení problematiky ve svém oboru působnosti. Výstupy z této činnosti budou předávány zájemcům formou setkávání, seminářů a publikací, přičemž odborné materiály budou podnětem pro práci orgánů státní správy.

U ochrany půdního fondu se bude TPS zaměřovat především na snížení záboru zemědělské a lesnické půdy na jiné využití, nežli bylo její původní využívání. Bude se aktivně podílet na návrzích týkajících se např. ceny půdy prodávané k neproduktivním účelům (bytová, průmyslová, obchodní zástavba, výstavba dopravních sítí apod.). Bude hledat ve spolupráci se zainteresovanými resorty, krajským úřadem a dalšími institucemi možnosti, jak ovlivnit územní plány obcí tak, aby nebyly soukromé pozemky za každou cenu zařazovány do zástavby, ale byly např. určeny především na zakládání okrasných ploch, parků, hřišť apod.).

Problematika vodních zdrojů by se měla především zaměřit na zachování současného objemu, snižování znečištění a zlepšení jejich využívání v souladu s direktivou EU Voda a směrnici NATURA 2000 v rámci osy II. PRV na období 2007-2013. Na dodržování podmínek GAEC - Dobrý zemědělský a environmentální stav, snižování eroze půdy a podporovat obnovu přirozených funkcí krajiny, podílet se na vypracování opatření, která budou podporovat obnovu přirozených funkcí krajiny v dalším období od roku 2014.

V obou oblastech aktivit hodlá TPS využít i zahraničních zkušeností, zúčastňovat se pravidelně národních i mezinárodních seminářů a konferencí, zaměřených na tyto dvě hlavní aktivity TPS.

V oblasti povodňové problematiky by byla hlavní činnost TPS zaměřena na pomoc při řešení ochrany před povodněmi ve Středočeském kraji v souladu s Konceptí MZe a MŽP s využitím technických a přírodě blízkých opatření, včetně pozemkových úprav. TPS by byla současně poradním orgánem, který by se na krajské úrovni zúčastňoval připomínkového řízení u dokumentů hodnotících plnění této Konceptce, návrhu konkrétní možnosti zlepšení zmírnění dopadů povodní na tomto teritoriu a podílel se prostřednictvím svých některých členů na jejich realizaci v kraji. Jeli-

kož stále narůstá počet negativních dopadů vlivu změny klimatu na krajinu, zemědělskou produkci a na majetek občanů a roste nebezpečí ve zvyšování četností velkých dešťových srážek, je zapotřebí zlepšit prevenci ke zmírnění těchto dopadů na území celého kraje.

Tematická pracovní skupina se na svých zasedáních se zabývala aktuální situací zemědělského půdního fondu a vzešly návrhy priorit, kterými by se měla TPS zabývat:

- identifikovat ve Středočeském kraji půdní plochy, které jsou ohrožené suchem,
- identifikovat plochy ohrožené záplavami, erozí a podmáčením,
- sestavit plány řízení povodňových rizik,
- informovat o současném územním plánu rozvoje kraje,
- soustředit aktivity na podporu mimoprodukčních funkcí půdy a rekreační funkce z hlediska obyvatelstva kraje,
- sestavit soubor návrhů a opatření, které podpoří retenci a infiltraci vody, včetně návrhů podkladů pro orgány MZe v rámci budoucího „ozelenění“ dotační politiky MZe a dalších podpor: např. optimálního zalesňování ZPF, zatravnění orné půdy,
- identifikovat z hlediska návratnosti doposud nevyužívané a neobdělávané plochy (zejména „brownfields“) ve venkovských oblastech se pokusit ve spolupráci s VŠ, VÚ blíže určit místa i plochy těchto pozemků a navrhnout po dohodě s místními samosprávami formy a způsoby jejich efektivního a praktického využití.

V rámci této činnosti bude řešena identifikace míst, kde je nežádoucí z hlediska prevence záplav a povodní situace záboru půdy, a kde je vhodné naopak soustředit aktivity na podporu mimoprodukčních funkcí půdy a rekreační funkce z hlediska obyvatelstva kraje. Součástí by měl být soubor návrhů opatření, které podpoří retenci a infiltraci vody, včetně návrhů podkladů pro orgány MZe v rámci budoucího „ozelenění“ dotační politiky MZe a dalších podpor: např. optimálního zalesňování ZPF, zatravnění orné půdy.

Zde by měl se nejvíce podílet na zpracování podkladů Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy (VÚMOP) a spolupracovat s MZe na sestavení plánů řízení povodňových rizik.

Krajský úřad Středočeského kraje by mohl připravit informaci o současném územním plánu rozvoje kraje, seznámit blíže členy TPS s problémy v této oblasti a pokusit

se navrhnout některá opatření pro legislativu (např. na podstatné navýšení sankcí a pokut za odprodej půdy na nezemědělské a nelesnické využití). K tomu přizvat i experty, kteří se budou podílet na přípravě legislativních změn, případně i poslance nebo senátory ze Středočeského kraje, kteří by mohli podpořit tyto změny.

Jiří Hladík

14. Pedologické dny

21.-22.9.2011, Chodová Planá, Železná

Ve dnech 21.-22.9.2011 se uskutečnily 14. Pedologické dny v hotelu U Sládka v Chodové Plané a v okolí obce Železná, kterých se zúčastnilo více jak 100 odborníků z České a Slovenské republiky včetně zástupců MZe ČR a správy CHKO Český les. Tématy konference byly problematika hydromorfních půd České a Slovenské republiky, jejich využití a ochrana. Konference byla pořádána pod záštitou České a Slovenské pedologické společnosti, organizátorem byl Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i., oddělení pedologie a ochrany půdy. První den, 21.9.2011, byl věnován odborným přednáškám rozdělených do tří sekcí – klasifikace hydromorfních půd, úprava vodního režimu půd a ochrana půdy ve vztahu k ochraně vod. Celkem bylo předneseno 14 zajímavých příspěvků a mnoho účastníků se aktivně zapojilo do následujících diskusí. Kromě ústních prezentací bylo vystaveno okolo 50 posterů tematicky zaměřených na výzkum v oboru pedologie a hydropedologie. Podrobnější informace a odbornou náplň všech příspěvků lze najít ve sborníku, který byl v rámci konference vydán. Druhý den konference byl věnován exkurzi na modelové území nacházející se v katastru obce Železná. Toto území je od 80. let odvodněno, což bylo dokumentováno ukázkou původního projektu odvodnění, fyzickou přítomností prvků odvodnění a leteckými snímky zachycujícími stav před a po tomto melioračním zásahu. Pro účastníky zde byly připraveny tři sondy s různým hydromorfním ovlivněním (glej histický zrašelinělý, stagnoglej modální a pseudoglej modální). Po odborném výkladu a popisu profilů sond byla diskutována specifikata zařídění těchto půd v kontextu české, slovenské a mezinárodní klasifikace. Odbornou část exkurze doplnil výklad o historickém vývoji území včetně vzpomínek pamětníků na poválečné období a výstavbu tzv. železné opony, která razantně změnila charakter oblasti. Konference byla zakončena návštěvou hradu Přimda při zpáteční cestě do Chodové Plané.

Prvotního cíle konference, tedy prezentace a předání nových poznatků a informací týkajících se témat konference, bylo dosaženo. O aktuálnosti tématu svědčí zájem účastníků z řad státní správy i odborné diskuse následující po mnohých přednáškách. Autoři nejzajímavějších z nich budou osloveni s žádostí o úpravu příspěvku do formy článku, který bude publikován ve vědeckotechnickém časopise Vodní hospodářství.

Tomáš Khel, Lucie Havelková

foto: Dominika Kobzová

Zdařilý seminář o půdě

Ve dnech 1. a 2. listopadu 2011 se v Doksech u Máchova jezera sešlo téměř sto odborníků zabývajících se bonitou, ekonomikou a kvalitou půdy. Seminář s názvem **Půda v 21. století: hodnocení a oceňování zemědělského půdního fondu v podmínkách užití a ochrany přírodních zdrojů** pořádal ústav zemědělské ekonomiky a informací, za odborné garance Ing. Václava Voltra, CSc.

Na semináři bylo předneseno 22 referátů a prezentováno 8 posterů. Příspěvky přednesené v angličtině byly velmi kvalitně simultánně tlumočeny do češtiny (a naopak), což výrazně přispělo k vzájemnému porozumění všech přítomných.

V úvodním referátu, předneseném ředitelem VÚZEI Mgr. Janem Šlajsem, LLM, bylo zdůrazněno, že cena půdy je velmi komplikovanou záležitostí zahrnující minimálně čtyři oblasti – přírodní, užitnou, altruistickou a historickou. Cena půdy je kompromisem s ohledem na cíle v ochraně půdního fondu.

Na uvedené čtyři oblasti navazovaly ostatní referáty českých, či zahraničních referentů. Názvy jednotlivých bloků to plně vystihují:

- Vliv politiky na trh s půdou,
- Ekologické funkce půdy a přínosy pro jejich hodnotu,
- Půda a zemědělská politika (bylo řešeno v rámci kulatého stolu),
- Hodnota a cena půdy v podmínkách českého zemědělství,
- Produkční faktory, pozemkové úpravy a politika ochrany půdy.

Seminář výrazně přispěl k výměně informací a názorů na řešení otázek oceňování půdy, její ochrany, pozemkových úprav a technologických postupů zpracování. Jedním z výstupů je obsáhlý sborník příspěvků mající 236 stran, který je možno objednat na adrese: micova.michala@uzei.cz.

Závěrem nezbyvá, než pořadatelům poděkovat za pečlivou přípravu a výběr krásného prostředí v sousedství Máchova jezera.

Eduard Pokorný

Konference SUITMA 6, Marrakech

Maroko, 3. – 7.10. 2011

Ve dnech 3. – 7. října 2011 proběhla v Maroku již šestá konference SUITMA (Soils in Urban, Industrial, Traffic, Mining and Military Areas). Akce se konala ve velmi pěkném prostředí hotelu Ryad Mogador Menara v Marrakechi. Na konferenci bylo přítomno na 40 účastníků z 15 zemí, kromě Jižní Ameriky byly zastoupeny všechny světadíly. Program konference zahrnoval dva a půl dne přednášek a dva

dny odborné exkurze. Byly prezentovány příspěvky z oboru možností klasifikace urbánních půd, kontaminace půd ve výše uvedených oblastech, remediace kontaminovaných půd, klimatických změn a sekvestrace uhlíku, dopadu zátěže prostředí na kvalitu povrchové a spodní vody a na lidské zdraví i sociální stabilitu. Zazněly i velmi zajímavé přednášky z oblasti méně tradiční problematiky, např. sdělení praktických zkušeností s tvorbou a uplatněním metodiky likvidace těl uhynulých zvířat v půdním profilu v období zvířecích epidemií v Asii.

Odborná terénní exkurze byla rozdělena do dvou dnů, první den se zaměřila na využití půd v urbánních oblastech (výstavba, skládky, zahrady), druhý den byl věnován problematice rekultivace půd po těžbě nerostných surovin. K příjemným bodům programu určitě patřila i společenská večeře v prostředí staré medíny, s živou tradiční hudbou a krátkým vystoupením břišní tanečnice.

Konference byla opravdu dobře organizována, pozitivně lze hodnotit i velmi přátelskou atmosféru a nepředstíraný zájem všech účastníků o problematiku, odrážející se ve velmi široké diskusi. Jedinou méně příjemnou stránkou akce byly venkovní teploty, které v první polovině října nezřídka atakovaly čtyřicetistupňovou hranici.

Na závěr konference bylo zvoleno místo pro příští její konání (SUITMA 7), účastníci vybírali ze tří možností, Rusko (Petrohrad), Belgie (Brusel) a Polsko (Torun) s terénní exkurzí do Česka. Naprostá většina přítomných dala přednost třetí možnosti, takže v roce 2013 se bude naše strana podílet na organizaci terénní exkurze, v těžební oblasti severní Moravy a bývalých vojenských prostorů ve středních Čechách.

Radim Vácha

Rozvojový projekt Mendelu v Zambii letným pedologickým pohledem

Z oficiálních materiálů: „V roce 2011 byl zahájen projekt s názvem *Posílení konkurenceschopnosti absolventů MENDELU v oblasti rozvojové spolupráce a managementu přírodních zdrojů v zemích třetího světa*. Projekt je realizován v rámci OPVK zčásti v ČR, zčásti pak také v rozvojovém světě (Nikaragua, Zambie). Cílem projektu je jedinečným způsobem propojit spolupráci mezi podnikatelským i neziskovým sektorem a všemi pěti fakultami univerzity v oblasti rozvojové spolupráce a pomoci. Realizací projektu dojde k podpoře dlouhodobého záměru o propojení vědy, praktického vzdělávání a internacionalizace. Vytčených cílů bude dosaženo spoluprací odborníků z univerzity a partnerů prostřednictvím specifických seminářů, tematických stáží, odborných praxí, i komunikace prostřednictvím interaktivní platformy. Realistickým definováním aktivit projektu a nastavením partnerské spolupráce bude podpořen záměr MENDELU vybudovat svými prostředky Offshore campus zaměřený na praktické vzdělávání a propojený s funkčním provozem univerzitního tropického statku, s velkým potenciálem pro uplatnění českých absolventů i technologií.“

Měl jsem možnost zúčastnit se červnové stáže v Zambii, kde proběhla celá řada aktivit a exkurzí ve výzkumných stanicích, v zemědělských, lesnických a potravinářských podnicích i v místech s rozvíjejícím se turismem. Jedna z prvních exkurzí byla do výzkumné stanice pro rostlinnou výrobu nedaleko Lusaky. Mezi klíčové programy mají zařazeny také rozvoj přiměřených půdních a závlahových technologií nebo vývoj agronomických postupů a zavádění vylepšených variet plodin. Problém je samozřejmě především v omezených financích ve státním rozpočtu.

Zajímavá zkušenost vzešla z pobytu na malé farmě poblíž města Choma. Vylepšení nevalných půdních vlastností políček zde spočívá mimo jiné v kopání a odběru zeminy z obřích, několik metrů vysokých termišť, která si termiti budují především soustředěním jemných částic půdního jílu, kterého je v místních půdách už tak velmi málo. Celé fungování této obcíny či vesnické farmičky je umožněno v podstatě hlavně díky vodě z několika desítek metrů hluboké studny. Kvantita a kvalita vody je zde obecně velký problém. Například navštívená velká banánová farma čerpá vodu z mohutné řeky Zambezi do vzdálenosti až několika kilometrů.

Náš užší tým z agronomické a zahradnické fakulty navrhl odběr půdních vzorků projektem z obou lokalit navrhovaných pro další aktivity, u hraničního města Kazungula poblíž řeky Zambezi a severně od turistického centra Livingstone. Výsledky laboratorních analýz jsou ve speciální zprávě. Bohužel půdní vzorky z jedné lokality byly pro nedostatek úředních povolení zlikvidovány lokálními autoritami přímo při odletu z hlavního města Lusaky.

Pokud se podaří mít dobrou vrtanou studni, pak by jistě mohla výuková farma či školní podnik být pro africké zemědělce dobrou možností ke zvýšení informovanosti, odborné vzdělanosti a ke zlepšení hospodaření.

Pro zajímavost uvádím některá zjištění z terénu, z map a laboratoře:

Lokalita 1: Dle místní klasifikace zemědělského produkčního potenciálu střední produkční potenciál. Roční úhrn srážek (1968) do 600 mm. Erozní potenciál nízký (možné ohrožení dešťovými srážkami). Dle klasifikace průměrný počet srážkových dní: do 60.

Dle klasifikace půdních map:

- a) mapa 1 (1983) - acrisol, arenosol, lithosol-cambisol;
- b) mapa 2 - ferric acrisol, ferric luvisol; chromic luvisol, acrisol; albic arenosol, ferralic arenosol.

Lokalita 2: Nízký produkční potenciál. Roční úhrn srážek (1968) do 600 mm. Erozní potenciál nízký (možné ohrožení dešťovými srážkami). Průměrný počet srážkových dní: do 60.

Dle klasifikace půdních map:

- a) mapa 1 (1986) – vertisol;
- b) mapa 2 - ferric/cambic arenosol; dystric gleysol; chromic/pellic vertisol.

Půdní reakce v místě prvního odběru byla poměrně příznivá (pH/H₂O slabě kyselá, resp. pH/KCl kyselá), v místě druhého odběru byla reakce slabě kyselá (pH/H₂O), resp. silně kyselá (při vyluhování v KCl). Celkový obsah humusových látek je dle našich měřitek vcelku překvapivě velmi vysoký (8,5 až 10 %).

Ačkoliv je tento projekt do jisté míry poznamenán nešťastnými událostmi v Nikaragui (tragická autonehoda zářijové výpravy) a aktuálními informacemi ze

Zambie (zatčení tří českých turistů v říjnu), všichni řešitelé i minulé i budoucí účastníci doufáme v jeho úspěšné pokračování a zdárné dokončení.

Vítězslav Hybler

Z jednání Předsednictva ČAZV

Ze zápisu z jednání Předsednictva dne 7. 6. 2011

Místo konání: ZVÚ Kroměříž, s.r.o.

Hosté: Ing. Jan Budský – odbor 13090 MZe

Z programu:

3. Vyhodnocení závěrů ze zasedání Rady ČAZV – Mgr. J. Lipavský, CSc.
4. Informace o průběhu veřejných soutěží MZe – Mgr. M. Štoll
5. Vydavatelská činnost ČAZV – prof. M. Toman, CSc.
6. Příprava jednání Předsednictva v Jihočeském kraji 24.8.2011 – Mgr. J. Lipavský, CSc.
7. Informace o připraveném odpoledním zasedání – Ing. S. Palík, CSc.
8. Různé

Jednání zahájil a řídil předseda ČAZV Mgr. Jan Lipavský, CSc. Přivítal přítomné členy Předsednictva a hosty jednání.

K bodu 3:

Mgr. J. Lipavský, CSc. Zhodnotil průběh a výsledky zasedání Rady ČAZV, konané dne 3.5.2011 v budově Domu zemědělské osvěty, Praha 2, Slezská 7. Jednání proběhlo dle připraveného programu s tím, že za MZe a MŽP se jednání účastnili příslušní pověřeni ředitelé odborů.

Radě předložené zprávy o činnosti jednotlivých složek ČAZV byly schváleny bez připomínek. Za závažné a zavazující je možno považovat vystoupení předsedy AK ČR Ing. J. Veleby, ředitele PK ČR Ing. Kreutzera a předsedy Zemědělského svazu Ing. M. Jirovského, kteří vyzvali vědecké instituce k širší účasti při řešení problémů zemědělské prvovýroby a zpracovatelského průmyslu.

Závěry z jednání Rady budou dále projednány na jednání Předsednictva dne 24.8.2011 v Jihočeském kraji.

K bodu 4:

Mgr. J. Lipavský, CSc. vzhledem k neúčasti ředitele Mgr. M. Štolla informoval o průběhu MZe – NAZV vyhlášené dvoukolové soutěže KUS, kde je očekáván vysoký počet přihlášených projektů do prvního kola hodnocení.

Vyhlášené soutěže ministra zemědělství za realizovaný výsledek výzkumu a nejlepší výsledek výzkumu mladého vědeckého pracovníka probíhají v původních termínech. Vyhodnocení podaných přihlášek do soutěže provede Předsednictvo na základě samostatného projednání s tím, že protokol z jednání komise vyhotoví za MZe tajemník hodnotící komise Ing. J. Budský.

K bodu 5:

Prof. M. Toman, CSc. informoval členy Předsednictva o závěrech z jednání VR a celkové situaci při vydávání vědeckých časopisů ČAZV. Závěry z jednání VR byly předloženy členům Předsednictva před vlastním jednáním Předsednictva.

Ve svém vystoupení konstatoval, že přechod redakce VČ z ÚZEI do ČAZV proběhl bez větších problémů. Vydávání jednotlivých časopisů probíhá v řádných termínech. Jediný problém je třeba řešit při výměně předsedy RR časopisu Journal of Forest Science, přičemž současně odchází i redaktorka tohoto VČ. Nová redaktorka bude vybrána na základě inzerátu z přihlášených zájemců počátkem července.

VR projednala jednotlivé odpovědnostní okruhy, které je třeba zajistit s ohledem na zachování a zvyšování úrovně VČ.

Finanční náročnost byla vyhodnocena tak, že vzhledem k úsporám bude možno vyplatit část slíbených odměn předsedům RR. VR navrhla vyplatit pro tento účel zatím částku 500 tis. Kč. Smlouvy k provedení výplat připraví sekretariát.

Na základě volby předsedy Odboru vodního hospodářství ukončil činnost ve VR i prof. M. Janeček, DrSc., kde jej nahradil Mgr. J. Lipavský, CSc.

VR připravuje zpracování koncepce vydavatelské činnosti ČAZV a to do konce roku 2011.

VR vyzývá členy Předsednictva, aby za příslušné odbory připravili náměty do příštího Předsednictva, tj. do 24.8.2011. Na vypracování této koncepce se budou podílet kromě sekretariátu i zástupci odborů ČAZV. První verzi koncepce připraví pak v září 2011 prof. M. Toman, CSc.

Předsednictvo schválilo návrh VR na zařazení vědeckých časopisů ČAZV do databáze EBSCO s tím, že smlouvu za ČAZV podepíše Ing. V. Hrubý, CSc. Podpis a realizace smlouvy nevyvolá další finanční náklady.

K bodu 6:

Rozšířené zasedání Předsednictva a řádné jednání Předsednictva dne 24.8.2011 zajistí sekretariát ve spolupráci s Ing. J. Tomšů z agentury Agronom marketing a Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích. Dne 25.8. tohoto roku proběhne slavnostní předání ocenění vítězům v soutěžích vyhlášených ministrem zemědělství.

K bodu 7:

Ing. S. Palík, CSc. informoval Předsednictvo, že odpolední rozšířené zasedání Předsednictva je zajištěno v souladu s pořadem jednání. V hlavních referátech vystoupí RNDr. J. Ovesná, CSc. z VÚRV v.v.i. Ruzyně a RNDr. M. Griga, CSc. z Agritec Plant Research, s.r.o.

Z jednání zpracuje ORV samostatné memorandum pro širší odbornou veřejnost.

K bodu 8:

Ing. V. Hrubý, CSc. informoval Předsednictvo o připravované návštěvě delegace vedení Čínské AZV. Návštěva se koná na základě uzavřené dohody o spolupráci mezi ČAZV a Čínskou AZV. Návštěva proběhne ve dnech 7.-10.7.2011 tak, že delegace navštíví dle profese jednotlivé VÚ a pracoviště univerzit. Možnost setkání se členy delegace je 7.7.2011 po přeletu, v hotelu Crowne Plaza (dříve International) v Praze 6, Dejvice, Koulova 15.

Předsednictvo schvaluje na základě návrhu VR vyplacení částky 500 tis. Kč jednotlivým předsedům RR vědeckých časopisů a současně i dalším členům RR pokud spolupracují s předsedou RR při zpracování a vyhodnocení příspěvků pro tisk.

Ing. V. Hrubý, CSc. informoval Předsednictvo o výsledcích ze služební cesty do Paříže na konferenci o perspektivách zemědělského výzkumu, která byla součástí oslav 250 výročí založení FAZ. Při této příležitosti proběhlo i jednání Unie evropských zemědělských akademií (UEEA), jejímž je ČAZV členem. FZA byla na slavnostním zasedání předána zlatá medaile ČAZV.

Příští jednání UEAA se uskuteční v roce 2012 ve Švédsku na téma z oboru veterinárního lékařství (zoonozy) - návrh Švédské AZV, nebo na téma systémy a technologie hospodaření v severských oblastech (návrh Ruské AZV).

Na návrh zástupce Lotyšské AZV by se mělo uskutečnit jednání UEAA v roce 2014 v Praze v gesci ČAZV. Uvedený návrh byl účastníky jednání schválen. Jako nosné téma doprovodného semináře navrhl Ing. V. Hrubý, CSc. problematiku GMO. Uvedené jednání je možno spojit s oslavou 90 výročí založení ČAZV v roce 1924. Náklady na cestu a pobyt si hradí všichni účastníci jednání sami.

Jednání zakončil předseda ČAZV Mgr. J. Lipavský, CSc., poděkoval přítomným za aktivní účast na jednání a při přípravě rozšířeného zasedání Předsednictva. Současně pozval na toto přítomné členy Předsednictva a hosty jednání. Vedení ZVÚ Kroměříž, s.r.o. poděkoval za organizaci a přípravu obou částí jednání Předsednictva.

Příští jednání se uskuteční dne 24.8.2011 od 10.00 hod. v Jihočeském kraji s tím, že na dopolední jednání naváže rozšířené zasedání Předsednictva. Místo konání bude dále upřesněno pozvánkou na jednání.

Ze zápisu z jednání Předsednictva dne 24. 8. 2011

Místo konání: SOŠ veterinární, mechanizační a zahradnická v Českých Budějovicích.

Hosté: Ing. Břetislav Kábele – ředitel ZOŠ VMZ České Budějovice
Ing. Viktor Mareš – odbor 170 10 MZe ČR
Ing. Ladislav Jeřábek – odbor 170 10 MZe ČR
prof. Ing. Jan Frelich, CSc. – ZF JČU
Ing. Jaroslav Tomšů – ředitel Agronom marketing

Jednání zahájil a řídil předseda ČAZV Mgr. Jan Lipavský, CSc. Přivítal přítomné členy Předsednictva a hosty jednání. Úvodem jednání přivítal nově jmenovanou ředitelku odboru 17010 – výzkumu, vzdělávání a poradenství MZe Ing. Olgu Chmelíkovou a jménem Předsednictva vyjádřil přesvědčení o budoucí dobré spolupráci.

Z programu:

3. Informace o probíhajících soutěžích vyhlášených MZe – Mgr. J. Lipavský, CSc., Ing. O. Chmelíková
4. Činnost RVVI, příprava metodiky hodnocení výsledků výzkumné činnosti – Mgr. J. Lipavský, CSc., Ing. O. Chmelíková
5. Vydavatelská činnost ČAZV – prof. M. Toman, CSc., Ing. V. Hrubý, CSc.
6. Vyhodnocení závěrů z jednání Rady ČAZV, naplnění úkolů vyplývajících z usnesení – Mgr. J. Lipavský, CSc.
7. Informace o organizačním zajištění odpoledního rozšířeného zasedání Předsednictva – Ing. J. Tomšů, prof. J. Frelich, CSc.
8. Příprava jednání Euragri v Praze – Mgr. J. Lipavský, CSc., Ing. L. Jeřábek
9. Plán jednání Předsednictva na 2. pololetí 2011 až leden 2012 – všichni členové Předsednictva

10. Různé

K bodu 3:

Mgr. J. Lipavský, CSc. a Ing. O. Chmelíková k vyhlášeným soutěžím uvedli, že soutěž o cenu ministra zemědělství za realizovaný výsledek výzkumu a soutěž o cenu ministra zemědělství pro mladé vědecké pracovníky proběhly řádně a 25.8. budou ocenění na Zemi živitelce předána.

Soutěž KUS je vyhodnocována – oponentní řízení na 371 projektů bude uskutečněno počátkem září. Druhý stupeň soutěže, tj. příjem do II. stupně proběhne 7.10. – 11.11.2011, vyhodnocení soutěže pak bude uzavřeno 12.1.2012. Vyhlášení výsledků II. stupně se uskuteční 3.2.2012 se zahájením řešení od 1.4.2012.

V hodnocení budou zohledněny mj. i návaznosti na mezinárodní spolupráci a vyšší míru spolufinancování. V řadě nejasných případů bude vhodné vyžádat tři oponentské posudky.

Nevyjasněná zůstává možnost účasti řešitelů nebo osob spolupracujících na průběhu hodnocení v rámci soutěže (na rozdíl např. od TA ČR, MŠMT ap.). MZe a NAZV setrvávají na stanovisku, že účast těchto osob při vyhodnocení soutěže ze zákona není možná.

K bodu 4:

Ředitelka Ing. O. Chmelíková uvedla, že údaje do RIV je třeba z VÚ dodat do 7.9.2011, do 26.8. je třeba MZe dodat podklady o ukončení řešení. Dále probíhá hodnocení výzkumných organizací. Jsou připravovány národní priority výzkumu.

Do 15.8. měly být nahlášeny MZe (Ing. Mareš, Ing. Budský) osoby pro účast v expertních panelech.

Širší diskuse proběhla k přípravě nové metodiky RVVI pro hodnocení výsledků výzkumu. Podkladový materiál MZe byl zpracován a je možno jej doplnit a připomínkovat na MZe, ev. i prostřednictvím prof. F. Kocourka, CSc., který konečnou verzi na základě připomínek dpracovával.

RNDr. Nedělník, Ph.D. a Ing. Pastorek, CSc. navrhli spolupracovat s MPO a s Radou aplikovaného výzkumu (prof. Pospíšil) v zájmu zachování postavení aplikovaného výzkumu při hodnocení výsledků výzkumu.

Současně probíhá v rámci RVVI mezinárodní hodnocení (audit).

Další připomínka byla ke skutečnosti, že pouze NAZV požaduje spolufinancování projektů od neziskových organizací.

K bodu 5:

Vzhledem k neúčasti prof. M. Tomana, CSc. informoval Předsednictvo o vydavatelské činnosti Ing. V. Hrubý, CSc. Uvedl, že místa všech redaktorek jsou obsazena. Byla dořešena i otázka předsedy RR časopisu J. Forest Science.

Předsednictvo schválilo návrhy na nové členy RR na návrh odborů:

ORL Plant Protection Science – Dr. Ján Kulan, Ústav ekologie lesa, Zvolen

OLH J. Forest Science – předseda RR: doc. RNDr. Marian Slodičák, CSc., VÚLHM, VS Opočno

ORV Horticultural Science – Ing. Pavel Klouček, Ph.D., ČZU Praha, FAPPZ You-ping Sun, Ph.D., Clemson University, USA, prof. Zora Singh, Kurtin University, Perth, Australia, abdikovala: Ing. Irena Spitzová

Ředitelka prof. V. Skřivanová, CSc. přednesla návrh OŽV, zda by bylo možné zařadit časopis ŽV do řady časopisů nakladatelství Springer s 15 % podílem na zisku z distribuce časopisu. Časopis by se stal více známý s možností dalšího růstu IF, který je nyní 1,19. Celou záležitost je třeba projednat ve VR a ev. i se zřizovatelem, tj. MZe. Návrh byl uveden jako ověření možnosti spolupráce s tímto nakladatelstvím.

K bodu 6:

Základním bodem usnesení ve vztahu k praxi je výzva AK ČR, PK ČR, ZS ČR k užší spolupráci, neboť tyto organizace reprezentují v podstatě všechny rozhodující uživatele výsledků výzkumu. Určitá odlišnost je v potravinářském a zpracovatelském průmyslu, kde je úzký okruh uživatelů, na rozdíl od zemědělské prvovýroby, kde při 100 % financování ze strany státu mohou užívat výsledky výzkumu všechny subjekty neomezeně. Předsednictvo pro daný úsek činnosti pověřilo koordinací spolupráce RNDr. J. Nedělníka, Ph.D. Ten uvedený úkol přijal.

K bodu 7:

Ing. J. Tomšů – Agentura Agronom, s.r.o. informoval Předsednictvo o zajištění a organizaci odpoledního jednání Předsednictva. Vše proběhne dle dojednaného programu, a to jak v rámci SOŠ veterinární, zahradnické a mechanizační, tak i dále v ZD Skalka Lipí. Po prohlídce areálu ZD proběhne diskuse v sále společenského zařízení v Holešovicích, vesnice zařazené do seznamu UNESCO. Předseda ČAZV poděkoval Ing. Tomšů a prof. J. Frelichovi, CSc. za organizaci rozšířeného zasedání Předsednictva.

K bodu 8:

Ing. L. Jeřábek informoval Předsednictvo o přípravách jednání Euragri ve dnech 26.-27.9.2011 v Praze na MZe. Jednání povede RNDr. J. Nedělník, Ph.D., aktivní účast přislíbil Ing. Pastorek, CSc. a prof. J. Hajšlová, CSc. z VŠCHT. S připravovaným programem seznámí členy Předsednictva sekretariát ČAZV po jeho obdržení z MZe ČR.

K bodu 9:

Ve II. pololetí je možno uspořádat rozšířená zasedání Předsednictva 4.10. a 1.11. Dne 1.11. navrhuje OVL uspořádat rozšířené zasedání Předsednictva v Brně k 250 výročí zahájení studia veterinárního lékařství v brně. Místo bude určeno OVL.

V ostatních termínech se budou konat pouze řádná jednání Předsednictva.

K bodu 10:

Předsednictvo schvaluje přijetí nových členů ČAZV na základě návrhů odborů:

OLH Ing. Dušan Kacálek, Ph.D., VÚLHM, v.v.i., VS Opočno

doc. Ing. Jiří Remeš, Ph.D., ČZU Praha, FLD

Ing. Daniel Zahradník, Ph.D., ČZU Praha, FLD

doc. Ing. Milan Lstibůrek, Ph.D., ČZU Praha, FLD

ORL Ing. Petr Míša, Ph.D., Agrotest Fyto, Kroměříž

ORV Ing. Hana Ostrá - Vydrová, KS ČZU Praha

Předsednictvo podpořilo materiál OLH k problematice NP Šumava a doporučuje tento materiál ke zveřejnění v odborném tisku i k seznámení veřejnosti.

Prof. J. Hron. DRSc. pozval přítomné členy Předsednictva na oslavu narozenin, která proběhne dne 20.9.2011 v areálu menzy ČZU.

Ze zápisu z jednání Předsednictva dne 4. 10. 2011

Místo konání: zasedací místnost rektorátu ČZU v Praze 6 – Suchbale.

Hosté: prof. Ing. Jiří Balík, CSc. – rektor ČZU

prof. Ing. Josef Příbyl, DrSc. – za prof. V. Skřivanovou, CSc.

Ing. Ladislav Jeřábek – odbor 170 10 MZE ČR

Jednání zahájil a řídil předseda ČAZV Mgr. Jan Lipavský, CSc. Přivítal všechny účastníky jednání, zejména přítomného hosta prof. Ing. Jiřího Balíka, CSc., rektora ČZU, který krátce informoval o činnosti ČZU a o možnostech spolupráce ČAZV a ČZU, zejména na úseku vydavatelské činnosti. Z uvedeného důvodu na podporu této spolupráce pozval na pracovní oběd předsedy redakčních rad vědeckých časopisů ČAZV.

Z programu:

3. Průběh soutěží vyhlášených MZe – Mgr. J. Lipavský, CSc., Ing. O. Chmelíková
4. Činnost RVVI, metodika hodnocení výsledků výzkumné činnosti – Mgr. J. Lipavský, CSc., Ing. O. Chmelíková
5. Vydavatelská činnost ČAZV – prof. M. Toman, CSc., Ing. V. Hrubý, CSc.
6. Vyhodnocení závěrů ze zasedání Rady ČAZV, naplnění úkolů vyplývajících z usnesení – Mgr. J. Lipavský, CSc.
7. Zhodnocení jednání Euragri – Mgr. J. Lipavský, CSc., RNDr. J. Nedělník, Ph.D.
8. Různé

K bodu 3:

Dvoukolová soutěž NAZV – KUS probíhá dle vyhlášeného harmonogramu se zahájením řešení 1.4.2012. Průběh hodnocení byl předložen Předsednictvu již na minulém jednání.

K bodu 4:

Mgr. J. Lipavský, CSc. upozornil Předsednictvo na skutečnost, že na RVVI dojde k odvolání ředitele RNDr. M. Blažky a dále bude jmenována i nová RVVI. Hlavním vědeckým vládním poradcem je bývalý rektor Masarykovy univerzity prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., který zajišťuje komunikaci mezi vládou a „vědou“. Současně probíhá mezirezortní připomínkové řízení metodiky hodnocení výsledků výzkumu. Za závažné považuje Předsednictvo zachování postavení rezortního aplikovaného výzkumu, což premiér RNDr. P. Nečas přislíbil.

V diskuzi, která na Předsednictvu proběhla, bylo zdůrazněno, že ČAZV by měla vydat stanovisko na podporu aplikovaného výzkumu v RVVI. Stejně tak by měly být zohledněny výsledky aplikovaného výzkumu. Současně je třeba sledovat i dění na MZe ve vztahu k úvahám o reorganizaci výzkumu v rámci rezortu. Předsednictvo nebylo blíže seznámeno s materiálem, který zpracoval pro MZe doc. D. Vaněk, CSc. v této věci. Stejně tak není známo stanovisko MZe k tomuto materiálu.

K bodu 5:

Prof. M. Toman, CSc. informoval Předsednictvo o činnosti vydavatelské rady ČAZV s tím, že další její jednání proběhne odpoledne od 14.00 hod. Vydavatelská činnost na úseku vědeckých časopisů probíhá bez komplikací. Došlo k personální

výměně na pozici redaktorky časopisu Journal of Forest Science. Nová redaktorka se dobře zapracovává. K další výměně redaktorky dojde u časopisu Czech Journal of Animal Science z důvodu výpovědi Mgr. Cihelkové (odchod do předčasného důchodu). Na pozici nové redaktorky se přihlásila Ing. G. Vladyková, která má delší praxi (15 let) v redakční práci v rámci AV ČR i předpoklad dobré znalosti angličtiny.

Ing. Hrubý, CSc. informoval Předsednictvo o probíhajících úhradách za práci předsedů redakčních rad za 1. pololetí 2011 s tím, že do konce roku by na základě uzavřených smluv byly vyplaceny další prostředky schválené Předsednictvem a Vydavatelskou radou ve výši cca 500 tis. Kč.

Dále probíhají práce v rámci odborů na publikaci „Osobnosti zemědělské vědy 1900 – 2000“. Tato neperiodická publikace by měla být vydána v příštím roce ve spolupráci s Národním zemědělským muzeem.

Nepokračují však práce na dokončení Terminologického slovníku a jeho průběžné aktualizaci. Odbor potravinářské technologie a techniky, Odbor výživy obyvatelstva a jakosti potravin a odbor živočišné výroby mají dokončit předpokládaný počet hesel.

Ostatní aktuální otázky budou projednány na jednání Vydavatelské rady.

K bodu 6:

Z usnesení jednání Rady vyplynul zejména požadavek praxe AK ČR a PK ČR na podporu a úzkou spolupráci. Uvedeným úkolem byl pověřen za Předsednictvo ČAZV jako koordinátor RNDr. J. Nedělník, Ph.D. Z časových důvodů nebyl tento úkol dále projednán.

K bodu 7:

Celé jednání Euragri proběhlo dle programu a bylo zahraničními účastníky velmi dobře hodnoceno. Ředitelka Ing. O. Chmelíková a Ing. L. Jeřábek poděkovali ČAZV za zajištění řízení konference včetně podílu na její přípravě. RNDr. J. Nedělník, Ph.D. doplnil, že v rámci sekcí proběhla diskuze pro vytváření koncepce zemědělské vědy včetně financování. Důraz je kladen na financování velkých struktur s podporou státu. Současně nesmí být opomíjena výchova nové generace vědců, přičemž se jedná o mimořádně nákladnou záležitost.

K bodu 8:

Různé:

Ing. Hrubý, CSc. informoval Předsednictvo o probíhající korespondenci s Královskou švédskou akademií zemědělských věd s tím, že příští zasedání EUAA (Evropská unie zemědělských akademií) proběhne v roce 2012 ve Stockholmu ve dnech 24.–25.5.2012 za předsednictví Švédské akademie a místopředsednictví ČAZV. Po skončení zasedání se stane ČAZV předsedou této organizace po dobu dvou let, tj. do r. 2014, kdy by se mělo uskutečnit obdobné zasedání v Praze. Předsednictvo již uvedený závazek schválilo na jednání Předsednictva 24.8.2011 a tento byl již Švédskou akademií potvrzen. Uvedené mezinárodní setkání bude součástí oslavy 90. výročí založení ČAZV (ČAZ) v roce 1924. Odborná tematika projednávaná ve Stockholmu bude zaměřena na problematiku přenosu chorob ze zvířat na lidskou populaci. Odborné téma na jednání UEAA v Praze bylo navrženo na pěstování GMO plodin a s tímto tématem související otázky.

RNDr. J. Nedělník, Ph.D. informoval Předsednictvo, že dne 22.11.2011 se bude konat v Brně (SRS) zasedání Odboru rostlinolékařství. Současně doplnil, že byl odvolán ředitel SRS Ing. Richard Ščerba a jmenován nový ředitel Bc. Zdeněk Mach.

OPTT a OVOJP zašle e-mailem v příštích dnech členům Předsednictva návrhy na změnu redakční rady (RR) Czech Journal of Food Science. Po odsouhlasení návrhu většinou členů Předsednictva e-mailovou poštou dojde k rekonstrukci RR.

Předsednictvo schválilo návrh na nové členy a celkové složení RR časopisu Veterinární medicína dle předloženého seznamu, který je součástí zápisu.

Ze zápisu z jednání Předsednictva dne 1. 11. 2011

Místo konání: zasedací místnosti VÚ veterinárního lékařství, v.v.i. v Brně, Hudcova 70.

Jednání zahájil a řídil místopředseda ČAZV prof. J. Hron, DrSc. Přivítal všechny přítomné členy Předsednictva. Předal slovo prof. M. Tomanovi, CSc., řediteli VÚVeL Brno, který rovněž přivítal všechny účastníky jednání a pozval je na prohlídku pracovišť ústavu, která se uskuteční cca ve 12 hod.

Z programu:

3. Průběh soutěží vyhlášených MZe – Ing. O. Chmelíková
4. Činnost RVVI, metodika hodnocení výsledků výzkumné činnosti – Ing. O. Chmelíková
5. Vydavatelská činnost ČAZV – prof. M. Toman, CSc., Ing. V. Hrubý, CSc.
6. Vyhodnocení závěrů ze zasedání Rady ČAZV, naplnění úkolů vyplývajících z usnesení – všichni členové Předsednictva
7. Informace o organizačním zajištění odpoledního rozšířeného zasedání Předsednictva – prof. M. Toman, CSc.
8. Příprava programu a přijetí návštěvy Čínské AZV ve dnech 6.-10.12.2011, vč. naplnění společné dohody o spolupráci z roku 2007 – všichni členové Předsednictva
9. Různé

K bodu 3:

Dvoukolová soutěž NAZV – KUS probíhá dle vyhlášeného harmonogramu. Probíhá přihlašování do 2. kola soutěže s tím, že od 12.1.2012 začne hodnocení projektů 2. kola. Prof. M. Toman, CSc. připomněl, že k soutěži jsou stále přidávány další podmínky přihlašování, systém není jednotný. Další komplikací je i přihlašování přes datové schránky. Je ale předpoklad, že identifikační údaje se budou přikládat až přímo s přihláškou projektu. Ing. J. Drbohlav, CSc. přednesl návrh, zda by postup přihlašování nebylo možné celkově zjednodušit. Dalším důležitým předpokladem je sjednotit i terminologii.

K bodu 4:

Ing. O. Chmelíková informovala členy Předsednictva o situaci na RVVI, byli odvoláni všichni její členové. Odvolán byl i RNDr. M. Blažka, dočasně je pověřen řízením odboru Dr. Ing. L. Sychra. K metodice hodnocení výsledků uvedla, že 7.10.2011 bude známo vyhodnocení výsledků. Při posuzování organizací RVVI schválila jejich konečný seznam. Současně začala příprava nových priorit se začátkem řešení v roce 2014. Všechny informace jsou k dispozici na stránkách RVVI: www.vyzkum.cz. Priority musí být předloženy do 30.6.2012.

RNDr. Nedělník, Ph.D. informoval o práci v panelech, které se člení na 6 oblastí:

- Panel č. 1 – Znalostní ekonomika jako podpora konkurenceschopnosti
- Panel č. 2 – Komplexní problematika energetiky včetně snižování energetické a materiálové náročnosti ekonomiky
- Panel č. 3 – Udržení stabilního fungování přírodních zdrojů
- Panel č. 4 – Sociální a kulturní výzvy v české společnosti
- Panel č. 5 – Ochrana a podpora lidského zdraví
- Panel č. 6 – Bezpečnostní rizika a hrozby

Doc. L. Koutný, Ph.D. vznesl dotaz, zda je při přípravě priorit zastoupen i obor „voda“, zejména voda v krajině, zadržení v nádržích a pod.

K bodu 5:

Vydavatelská činnost

Prof. M. Toman, CSc., předseda Vydavatelské rady ČAZV, seznámil Předsednictvo s činností Vydavatelské rady ČAZV, která se konala dne 1.10.2011. Prof. J. Balík, CSc., rektor ČZU na jednání VR poděkoval předsedům redakčních rad za jejich obětavou práci. Prof. M. Toman, CSc. uvedl, že v technické části je vydávání vědeckých časopisů ČAZV bez problémů. Řada předsedů RR ale zdůrazňuje, že tato práce je nad jejich síly, neboť zájem o časopisy stále vzrůstá a navrhuje proto tuto činnost zprofesionalizovat. Otázkou je ale zejména tisk časopisů, který v současné době zabezpečuje ÚZEI za velmi výhodných podmínek. Sekretariátem ČAZV byly zajištěny odměny předsedům RR, zatím zůstává nevyjasněné, jak zajistit vzrůstající nároky.

Prof. M. Toman, CSc. uvedl, že elektronickou poštou proběhlo schválení členů nové redakční rady časopisu Czech Journal of Food Science.

Všem členům Předsednictva byl předán materiál s finančním ohodnocením předsedů RR a s přehledem vydaných stránek jednotlivých časopisů.

Dále z jednání VR vyplynulo, že pan prof. F. Jílek, DrSc. si chválí redakční systém „Versita“, kterým je zpracováván časopis Czech Journal of Animal Science. Nedoporučuje se ale, aby všechny vědecké časopisy přešly pod „Versitu“, neboť je vysoce finančně nákladná. V současné době jsou přijaté články do časopisu CJAS placeny

ČZU v rámci celkových nákladů pro „Versitu“. ERS provozovaný firmou e-Fractal je podstatně úspornější. Rovněž zatím není důvod měnit ani počet časopisů.

V rámci přípravy vydavatelské koncepce byl stanoven úkol, specifikovat, co vše by měl obsahovat a jak by měl lépe vypadat prestižní vědecký časopis.

Dále proběhla diskuse o personálním obsazení redakce časopisů, zatím je zajištěno. Přechodem VČ pod ČAZV se ukazuje, že zatím i postačují finanční prostředky na vydavatelskou činnost. Z jednání vyplynul požadavek na MZe, aby nebralo vydávání VČ jen jako aktivitu ČAZV, ale že časopisy jsou velkým přínosem pro celý rezort MZe. Rozpočet na vydávání VČ by se neměl redukovat, neboť v oblasti zemědělských věd je nejvíce časopisů s Impakt faktorem.

Na závěr prof. M. Toman, CSc. doporučil zvýšit finanční ohodnocení pracovníků sekretariátu ČAZV, neboť přechodem časopisů zajišťují pro ČAZV podstatně více administrativních prací, které byly dříve vykonávány v různých odděleních ÚZEI.

RNDr. Nedělník, Ph.D. informoval, že z jednání redakční rady časopisu PPS vzešlo doporučení, pořádat společné porady předsedů RR. Vydávání PPS probíhá bezchybně, bez problémů je i ERS.

K bodu 6:

Z časových důvodů nebyl tento úkol dále projednán, bude zařazen na prosincové jednání Předsednictva.

K bodu 7:

Prof. J. Hron, DrSc. seznámil Předsednictvo s organizací odpoledního rozšířeného jednání Předsednictva. Prof. J. Hron, DrSc. pronese úvodní slovo, moderování pořadu se následně ujme prof. M. Toman, CSc.

K bodu 8:

Ing. Hrubý, CSc. informoval Předsednictvo o přípravě návštěvy zástupců Čínské akademie zemědělských věd a probíhající korespondenci. Návštěvy se zúčastní 5 členů Čínské AZV včetně jejího prezidenta:

1. Dr. Zhai Huqu	President of CAAS
2. Ms. Gao Shujun	Deputy Director General, President Office, CAAS

3. Dr. Wang Xuejun Deputy Director General, Dept. of Personnel, CAAS
4. Dr. Gong Xifeng Deputy Director General, Dept. of International Cooperation, CAAS
5. Ms. Bai Yinmei Deputy Director General, Lanzhou Veterinary Research Institute, CAAS

K bodu 9:

Prof. M. Toman, CSc. v krátkém vystoupení informoval o činnosti VÚVeL, v.v.i. a jeho aktivitách. Na závěr jednání Předsednictva pozval přítomné na prohlídku pracovišť ústavu.

IV. ročník konference o projektu „Revitalizace Orlické nádrže“

Ve dnech 4. až 5. října 2011 se v Písku uskutečnil již čtvrtý ročník konference věnované projektu „Revitalizace Orlické nádrže“. Konference se konala pod záštitou hejtmana Jihočeského kraje Mgr. Jiřího Zimoly a Ministerstva zemědělství ČR. Projekt si klade za cíl návrat Orlické nádrže mezi turisty vyhledávané destinace tak, jak tomu bylo ještě v osmdesátých letech minulého století. Obnova tradice cestovního ruchu v okolí přehrady následně může napomoci rozvoji tohoto venkovského regionu. Orlicku se totiž, vzhledem k jeho charakteru, přirozeně nabízí rozvoj zejména v oblasti turistického ruchu, udržitelných forem zemědělství a drobných forem podnikání. Dramatický pokles zájmu turistů o tuto destinaci výrazně přispěl k tomu, že situace se stala natolik závažnou, že území přehrady a jejího okolí je definováno ve schválené politice územního rozvoje ČR jako strukturálně postižené s nutností zvláštního přístupu. Orlická přehrada se již po dvě dekády potýká s enormně zhoršenou kvalitou vody, která nemá bohužel pouze epizodní průběh, ale zpravidla neumožňuje koupání již od začátku léta. Proto bez nápravy tohoto stavu nelze docílit výraznějšího rozvoje turismu v oblasti. Dílčím cílem projektu „Revitalizace Orlické nádrže“, který jeho hlavní cíle zcela zásadně podmiňuje, je tedy dlouhodobě udržitelné zlepšení kvality vody v přehradě, odpovídající během sezóny hygienickým limitům požadovaným pro koupací vody.

Konference se postupně, během čtyř let realizace tohoto projektu, vyprofilovala jako každoroční mezioborové setkání odborníků na danou problematiku, pracovníků státní správy, členů samospráv, podnikatelských subjektů a v neposlední řadě

i veřejnosti. Nejedná se tedy o výhradně vědeckou konferenci, ale také o pracovní setkání nad výsledky realizace tohoto projektu během uplynulého roku, představení nových poznatků a zejména o diskusi na téma vytyčení cílů a směřování aktivit pro další období. Řečeno jinak, konference je koncipována jako jakási každoroční zhodnocení dosavadního průběhu a výsledků prací, včetně jejich představení široké veřejnosti, ověření naplňování dlouhodobých cílů projektu „Revitalizace Orlické nádrže“ a vytyčení zcela konkrétních úkolů, cílů a aktivit pro další rok. Tato každoroční rekapitulace je pro naplňování projektu velmi důležitá. „Revitalizace Orlické nádrže“ je totiž komplexním mezioborovým projektem, jehož realizace bude trvat a výsledky se budou dostavovat postupně během minimálně příštích 10 až 15 let. Dotčené území je navíc velmi rozsáhlé, zahrnuje celý Jihočeský kraj a část území kraje Plzeňského, Středočeského a Vysočiny. Podoba projektu vyplývá z charakteru Orlické nádrže a jejího povodí. Také proto někteří kolegové, kteří se podíleli na projektech ozdravění jiných přehradních nádrží v České republice, vyslovili v průběhu prvního ročníku konference obavy, zda jsou tyto cíle reálně vůbec dosažitelné.

Unikátnost tohoto projektu spočívá ve faktu, že iniciativa ke zlepšení výchozího stavu vzešla “zdola“, přímo od samospráv dotčených obcí, projekt pak byl následně iniciován a strategie postupu byla připravována Svazkem obcí regionu Písecko, který zahrnuje území okresu Písek, v jehož centru se Orlická přehradní nádrž nachází. Iniciativa vzešla tedy přímo od těch, na které dopadají negativní důsledky útlumu rozvoje turistiky a rozvoje Orlického regionu. Tato iniciativa navíc nebyla pouze pasivní, ale Svazek obcí se aktivně snažil najít cestu, jak co nejrychleji a nejefektivněji dosáhnout zlepšení výchozího stavu. Byl si od počátku vědom, že se nejedná o lehký úkol a že zlepšení nebude možno dosáhnout v krátkém časovém horizontu, ale nepěkně zelený povlak sinicového vodního květu se stal takovým limitem rozvoje regionu, že již nebylo možno tomu dále jen pasivně přihlížet. Svazek obcí oslovil odborníky na danou problematiku a partnerské organizace a přizval je k účasti na projektu a požádal o aktivní pomoc s jeho realizací. Projekt je tak od začátku realizován se Svazkem obcí regionu Písecko v partnerské spolupráci s Povodím Vltavy s. p., Přírodovědeckou fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Hydrobiologickým ústavem Biologického centra AVČR v.v.i., Výzkumným ústavem meliorací a ochrany půdy v.v.i. a Vysokou školou technickou a ekonomickou v Českých Budějovicích. Pro úspěšnou realizaci a postup prací je zcela zásadní podpora a pomoc Jihočeského kraje, které se tento projekt od svého počátku těší. Odborným garantem prací probíhajících v rámci projektu „Revitalizace Orlické nádrže“ za účelem zlepšení kvality vody je Vědecká rada, která od dub-

na roku 2009 pracuje při Svazku obcí regionu Písecko jako jeho poradní orgán, kde jsou zapojeni odborníci ze všech výše uvedených institucí.

U takto komplexně pojatých dlouhodobých projektů je, z pohledu projektového řízení, velkým rizikem, přesně pojmenovat cíl, kterého chceme dosáhnout. Když už máme cíl dobře pojmenován, je důležité nastolit správnou cestu, jak jej dosáhnout - strategii postupu prací. Zní to možná samozřejmě, ale zejména u dlouhodobého projektu je tato strategie postupu velmi důležitá a je potřeba ji podrobit odborné oponentuře tak, aby byla jistota, že byla zvolena správně a „bude fungovat“. Jen cíl projektu a „cesta k jeho dosažení“ (strategie postupu prací) nestačí. Bez průběžné verifikace výsledků a kontroly lze u dlouhodobých projektů snadno „z cesty sejít“ a vzhledem k plynoucímu času možná i zapomenout přesnou podobu cíle. To jen na okraj něco k rizikům projektového řízení, kterých jsme si vědomi a snažíme se jich vyvarovat. Proto bylo hned na počátku realizace projektu zdůrazněno, že hlavního cíle, tj. obnovy tradice cestovního ruchu při Orlické přehradní nádrži a rozvoje tohoto regionu, nelze dosáhnout bez dílčího cíle, dlouhodobě udržitelného zlepšení kvality vody v této nádrži. Následně byla vypracována Vědeckou radou při SORP „Strategie revitalizace Orlické nádrže a přilehlého území“, která byla představena na druhém ročníku konference věnované tomuto projektu v říjnu 2009. Tak byl určen cíl projektu a cesta k němu. A nyní nezbývá než tuto strategii naplňovat a ověřovat, zda je realizována správně a je dosahováno požadovaných výsledků, a pokud ne, tak na základě nových, odborně podložených zjištění, korigovat dílčí postup. K této verifikaci v rámci realizace projektu „Revitalizace Orlické nádrže“ dochází průběžně, ale zejména právě v rámci každoročních konferencí věnovaných tomuto projektu.

Za dobu existence projektu bylo již vykonáno mnoho. Pro realizační tým však není překvapením, že se stěžejní část uskutečňované strategie nachází ve stadiu pokročilých přípravných prací. Z vnějšího pohledu by se mohlo zdát, že to po čtyřech letech existence projektu není příliš rychlý postup, ale je zcela v souladu s harmonogramem realizované strategie. V rámci přípravných prací bylo totiž nejprve důležité rekapitulovat stav poznání o kvalitě vody v nádrži a faktorech, které ji negativně ovlivňují. Velkým překvapením nebylo zjištění, že nádrž je zatížena vysokým obsahem živin, které iniciují masivní rozvoj sinic během vegetační sezóny a hlavní podezření od počátku padalo zejména na zvýšené koncentrace fosforu.

Kvalitní strategii projektu, která povede k požadovanému efektu, je ale potřeba postavit na konkrétních objektivních datech. Proto bylo v dalším kroku přistoupe-

no k identifikaci zdrojů živin v povodí Orlické nádrže. Byly zjišťovány zdroje a jejich význam jednak sloučenin fosforu, ale i dusíku. K tomu účelu byla zpracována tzv. Bilanční studie zdrojů fosforu a dusíku v povodí nádrže Orlík. Tuto studii nechalo zpracovat Povodí Vltavy s. p. a zpracovatelem byl autorský tým Hydrobiologického ústavu Biologického centra AV ČR, v.v.i. Do studie byly zapojeny veškeré dostupné datové řady mající vztah k bilanci živin v nádrži a jejím povodí a byly vyhodnoceny bilančním modelem. Tato data byla zjišťována pro celé povodí Orlické nádrže - tedy pro Jihočeský kraj a i pro kraj Plzeňský, Středočeský a Vysočinu - kam také zasahuje část povodí této přehrady. Jednalo se o zcela unikátní výzkumný projekt. Bilanční studie podobného rozsahu dosud nebyla v České republice realizována a detailní metodika zpracování byla přizpůsobována charakteru povodí Orlické nádrže. Výsledky této studie byly představeny v rámci loňského ročníku konference a potvrdily původní předpoklad, že hlavní příčinou eutrofizace nádrže Orlík, jsou sloučeniny fosforu, a to tak, že jejich nadlimitní přísun přesahuje kritickou eutrofizující hranici pro přehradu dokonce trojnásobně. Sloučeniny dusíku se podílejí pouze okrajovým významem, a to jen v několika dílčích subpovodích. Bylo také zjištěno, že nadlimitní přísun sloučenin fosforu do nádrže přitéká z celého jejího povodí, přičemž se na něm významně podílí zejména povodí řek Lužnice, Skalice a Lomnice. Velice citlivé je také bezprostřední okolí nádrže odvodňované jejími drobnými přítoky, protože se, vzhledem k jejich krátkému toku, nemůže příliš uplatnit jejich retenční schopnost a tato fosforem obohacená voda pak bezprostředně přispívá k rozvoji sinic v nádrži. Potvrdilo se také, že sedimenty usazené na dně nádrže a v nich uložené sloučeniny fosforu rozvoj sinic neovlivňují a ozdravení nádrže lze dosáhnout pouze dobře cílenými opatřeními v jejím povodí. Zdroje fosforu v povodí byly lokalizovány v celém povodí nádrže jednak místně a byl také posouzen jejich význam. Zjištěné zdroje fosforu byly rozděleny do tří skupin. Fosfor pochází jednak ze zdrojů bodových, tedy ze sídel různé velikosti a jejich nedostatečně čištěných odpadních vod, z rybníků, odkud se do vodotečí dostává fosfor nezužitkovaný rybničním hospodařením a v neposlední řadě jsou zde zdroje plošné, kde se významně podílí fosfor ze zemědělských provozů. Rozvoj sinic spouští pouze rozpustné formy fosforu, tedy orthofosforečnany. Nerozpustné formy fosforu sinice nejsou schopny ke svému růstu využít. Rozpustné formy fosforu se vyskytují ve většinovém podílu v odpadních vodách z bodových zdrojů. Zemědělské zdroje vykazují vysoký podíl rozpustných forem fosforu zejména u drenážních vod, oproti tomu erozní smyvy se vyznačují jejich výrazně nižším podílem. Při erozi však dochází ke ztrátě půdy z polí, která následně vede k degradaci zemědělského půdního fondu a snížení úrodnosti půd.

A jaký je tedy výsledek zhodnocení postupu prací a naplňování strategie „Revitalizace Orlické nádrže“, ke kterému došlo v rámci letošního již IV. ročníku konference věnované tomuto projektu? V roce 2010 byl, jak je již uvedeno výše, položen základ budoucích opatření, tj. bylo identifikováno, že jednoznačnou příčinou nevyhovující kvality vody v nádrži je enormní přísun fosforu do nádrže. Cílem budoucích opatření tedy bude omezení zdroje fosforu na jednu třetinu zjištěného stavu a to v celém jejím povodí s důrazem na významně znečištěná povodí (Lužnice, Skalice a Lomnice). Až se podaří tohoto cíle postupně dosáhnout, nebude „zbytkový“ přísun fosforu do nádrže spouštět masivní rozvoj sinic. Postup prací na projektu byl v roce 2011 zaměřen právě na to, jak konkrétně tohoto cíle dosáhnout, tj. jaký by měl být harmonogram a podoba Studie proveditelnosti budoucích opatření.

Zpracování Studie proveditelnosti je totiž klíčovým krokem realizované Strategie „Revitalizace Orlické nádrže“. Je východiskem pro budoucí opatření, která budou realizována v horizontu příštích 10-15 let. Jak jsme již uvedli, při realizaci projektu revitalizace přehrady s tak velkým povodím jako je Orlická nádrž, je potřeba mít správně stanoven cíl, strategii postupu, jejíž efekt a účinnost uplatňovaných opatření bude průběžně ověřován. Ve fázi zhotovení Studie proveditelnosti k tomu navíc přistupuje pohled zohledňující proveditelnost navrhovaných opatření, a to zejména z realizačního, ekonomického a právního ohledu. Tento aspekt je velmi důležitý a jeho správné uplatnění podmiňuje praktickou využitelnost studií navržených opatření a tedy i budoucí úspěch celého projektu. Z toho důvodu je tato část realizované Strategie „Revitalizace Orlické nádrže“ tak zásadní a je nezbytné, aby byla správně provedena. Realizační tým projektu si toho je vědom a tak byly práce na projektu uskutečněné v roce 2011 zaměřeny zejména na pečlivou přípravu projektového záměru budoucí Studie proveditelnosti. Jeho zpracování zastřešil a financoval Jihočeský kraj, příprava je podrobována průběžně oponentuře Vědecké rady při Svazku obcí regionu Písecko a bude zpracován do konce roku 2011.

Představení rozpracované podoby projektového záměru Studie proveditelnosti bylo těžištěm odborného programu prvního dne konference. Byly předneseny také nové poznatky látkové bilance některých velkých rybníků v povodí Orlické nádrže. Díky tomuto nově realizovanému výzkumu se daří doplňovat cenné a dosud tak chybějící poznatky o retenční schopnosti rybníků, včetně vlivu rybníčního hospodaření. Byly prezentovány nové praktické poznatky z oblasti vlivu plošných zdrojů živin z povodí nádrže Jordán. Dalšího pokroku se také podařilo dosáhnout v jedné

z nejzranitelnějších oblastí z pohledu živinového zatížení Orlické nádrže, v jejím těsném okolí. V rámci členských obcí Svazku obcí regionu Písecko, které se zde nachází, byly v roce 2011 spuštěny do zkušebního provozu dvě čistírny odpadních vod, na Zvíkovském Podhradí a v Putimi se zvýšenou úrovní odstraňování sloučenin fosforu a další projekty jsou připravovány k realizaci. Pokud se podaří naplnovat, v souladu se Strategií „Revitalizace Orlické nádrže“, cíle projektu, začne se zlepšování kvality vody projevovat postupně a bude výrazněji patrné až za několik dalších let, nicméně již nyní lze vytvářet předpoklady budoucího výraznějšího rozvoje cestovního ruchu v regionu. V roce 2011 byly realizovány některé dílčí projekty v této oblasti. Svazek obcí regionu Písecko inicioval a organizoval vydání společného propagačního letáku letních kulturních a turistických akcí v regionu pod názvem „Orlické léto“ a také rockový koncert na podporu projektu „Revitalizace Orlické nádrže“. Právě možnostem regionálního rozvoje Orlicka byl v rámci tohoto ročníku konference věnován významný prostor. Byly prezentovány náměty a příklady dobré praxe z jiných regionů. V rámci druhého dne konference se uskutečnil workshop, kterého se zúčastnili přítomní účastníci konference, jeho cílem bylo identifikovat konkrétní možnosti oživení cestovního ruchu na Orlicku a rozvoje tohoto regionu, včetně faktorů, které tomu v současné době brání. Podařilo se tak získat velmi cenné náměty pro uplatnění do praxe.

A jaké jsou cíle, úkoly a výzvy pro další rok existence tohoto projektu? Projekt si získal za čtyři roky svého trvání širokou podporu v regionu. Daří se naplňovat jeho cíle. To je možné také zejména díky podpoře a pomoci Jihočeského kraje. Projekt si získal postupně důvěru a podporu samospráv i občanů dotčených obcí v regionu při Orlické přehradní nádrži s tím, že jeho cíle jsou reálně dosažitelné, i když nelehké. Podařilo se vytvořit realizační tým a získat odbornou garanci naplňovaných opatření na zlepšení kvality vody v nádrži představované Vědeckou radou při Svazku obcí regionu Písecko, takže není pochyb o tom, že probíhající práce jsou odborně správně ukotveny. Je zcela zřejmá příčina špatné kvality vody v nádrži, nadlimitní přísun fosforu z jejího povodí a je také jisté, že dlouhodobě udržitelné zlepšení není dosažitelné žádnými zásahy v nádrži samotné. Budoucí opatření je třeba směřovat do jejího celého povodí s důrazem na nejzatíženější a nejzranitelnější oblasti – povodí Lužnice, Skalice, Lomnice a těsné okolí nádrže samotné. Zdroje fosforu v celém povodí Orlické nádrže jsou známy a byl také posouzen jejich význam. Nyní nezbývá než navrhnout způsoby omezení stávajících zdrojů fosforu na úroveň přibližně jedné třetiny výchozího stavu zjištěného Bilanční studií.

Opatření je potřeba navrhnout a velmi kriticky zhodnotit z pohledu jejich proveditelnosti, a to zejména z pohledu jejich ekonomické udržitelnosti, efektu na omezení fosforu a realizační možnosti. To bude úkolem Studie proveditelnosti, která by měla být realizována během příštích přibližně dvou let. Opatření budou navržena tak, aby bylo možno co nejdříve a nejefektivněji dosáhnout požadovaného výsledku projektu, tzn. dlouhodobě udržitelného zlepšení kvality vody v nádrži, které následně umožní výraznější oživení turistického ruchu a rozvoj regionu. Konkrétní kombinaci opatření je potřeba zvolit dle určených kritérií, tj. - za co nejmenší investiční i provozní náklady - co nejvyšší účinnost. Navrhována budou v rámci všech skupin zdrojů fosforu, tj. u zdrojů bodových, plošných i rybníků, v celém povodí nádrže. Pro realizaci Studie proveditelnosti, bez které není možno dosáhnout významnějšího postupu prací vpřed, je nutné také zajistit zdroje financování. Do doby zhotovení Studie proveditelnosti budou probíhající práce zaměřeny zejména na smysluplná a ekonomicky udržitelná opatření v těsném okolí nádrže samé. Velkou výzvou je také oživení rozvoje turistického ruchu v okolí Orlické přehrady v rámci jeho stávajících možností, na které by se realizace projektu měla v budoucnu více zaměřit.

Závěrem by chtěl realizační tým projektu „Revitalizace Orlické nádrže“ poděkovat všem, kteří se na uskutečňování projektu podílejí a jsou ochotni k jeho naplňování aktivně přispět. Těšíme se, že se budeme všichni moci setkat na pátém ročníku konference „Revitalizace Orlické nádrže“, která se uskuteční na podzim roku 2012, kde vám představíme nové poznatky a výsledky postupu prací na projektu. Bližší informace budou k dispozici na webových stránkách www.sorp.cz.

*Ivana Očásková¹, Luboš Průša², Jakub Borovec³, Miroslav Sládek¹,
Jiří Hladík⁴, Petr Kubala³, Jaroslav Vrba⁶, Josef Hejzlar³*

¹Svazek obcí regionu Písecko, Velké náměstí 114/3, 397 01 Písek

²Krajský úřad Jihočeského kraje, U Zimního stadionu 1952/2, 370 76 České Budějovice

³Biologické centrum AV ČR, v.v.i., Hydrobiologický ústav, Na Sádkách 7, 370 05 České Budějovice

⁴Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i., Žabovřeská 250, 156 27 Praha 5

⁵Povodí Vltavy s.p., Holečkova 8, 150 24 Praha 5

⁶Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Přírodovědecká fakulta, Branišovská 31, 370 05 České Budějovice

Pedologické aktuality

Výbor ČPS pod vedením pana prof. Ing. J. Kozáka, DrSc.,dr.h.c. na své schůzi dne 1.12.2011 v Oblekovicích oslavil letošní „Den půdy“, (který připadá na 5. prosince).

Na zasedání Odboru pôdoznalec-tva a ochrany pôdy SAPV v Bratislavě dne 7.11.2011 byl prof. Ing. J. Kozákovi, DrSc.,dr.h.c. ode-vzdán z rukou předsedy Odboru prof. Ing. J. Kobzy, CSc. dekret zahranič-ního člena SAPV. Dekret podepsal ministr pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR pan Zsolto Simon. Prof. Kozák přednesl přednášku na téma: Ochrana půdy v ČR.

Dne 30.6.2011 obhájil na ČZU pan Ing. Karel Jacko svoji disertační práci na téma: „Příspěvek k vývoji systému hodnocení zemědělských půd ČR“ a získal titul Ph.D. Jeho školitelem byl pan prof. Kozák.

Dne 20.9.2011 obhájila slečna Ing. Jiřina Foukalová na AF Mendelovy univerzity v Brně svoji disertační práci na téma: „Agroekologické limity vybraných bio-logických vlastností černozemí v oblasti Moravy“. Školitelem byl pan doc. Ing. Eduard Pokorný, Ph.D.

Dne 24.11.2011 obhájila paní Ing. Olga Svobodová na Jihočeské univerzitě svo-ji disertaci na téma: „Posouzení obsahu a kvality humusu u rozdílných technologií zpracování půdy“. Školitelem byl pan doc. Ing. Jan Horáček, CSc.

V říjnu 2011 se konalo před VR FAPPZ ČZU v Praze profesorské řízení, které úspěšně absolvovala paní doc. Ing. Radka Kodešová, CSc.

Dne 24.10.2011 se konalo před VR AF Mendelovy univerzity v Brně úspěšné habilitační řízení paní Lubici Pospíšilové, CSc., takže jí mohl být předán dne 6.12.2011 dekret docentky pedologie.

Všem úspěšným doktorkám a doktorům i paní docentce a profesorce gratulujeme.

Alois Prax

Informační listy 36

připravila redakční rada ve složení

doc. Ing. Radim Vácha, Ph.D. (předseda)

doc. Ing. Radka Kodešová, CSc., Ing. Květoslava Královcová, Ing. Vít Penížek, Ph.D., doc. Ing. Eduard Pokorný, Ph.D., RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc., Ing. Mojmír Soukup, CSc., prof. Ing. Jan Váchal, CSc., Ing. Jan Vopravil, Ph.D.

Vychází pro vnitřní potřebu členů Odboru vodního hospodářství a Odboru pedologie ČAZV, Českého výboru mezinárodní komise pro závlahy a odvodnění a České pedologické společnosti

Adresa redakce: VÚMOP, v.v.i., Žabovřeská 250, 156 27 Praha 5-Zbraslav